

Het gezin Van Gelder-de Leeuw

Grietje de Leeuw, geboren op 18 mei 1918 in Enschede, is afkomstig uit een welvarende slagersfamilie. Zelf trouwde ze op 1 december 1938 ook met een slager, Samuel of in de volksmond Sammie van Gelder. Via een advertentie in de krant kondigen ze aan dat hun huwelijksinzegening plaatsvindt op 4 december 1938 in de synagoge van Enschede met daaropvolgend een receptie. Hun adres wordt Brugstraat 27 in Hengelo. Op 4 april 1939 wordt hun dochtertje geboren, ze noemen haar Eva.

Deportatie op 2 en 3 oktober 1942 naar Westerbork

Kort nadat Nederland is bezet worden er door de Duitsers steeds meer anti-Joodse maatregelen genomen met de bedoeling de Joodse bevolking uit Nederland te verdrijven en uiteindelijk te vermoorden. Zo moeten Joodse mannen zich melden voor een werkkamp, een vorm van dwangarbeid: zwaar werk, ondervoeding, geweld, geen vrijheid. Volgens gegevens van het Rode Kruis heeft Samuel van Gelder bij Kesteren, een dorp in de Betuwe in zo'n werkkamp gezeten. In de nacht van 2 op 3 oktober 1942 worden de werkkampen ontruimd en de mannen naar kamp Westerbork gebracht onder het voorwendsel, dat ze daar herenigd zullen worden met hun gezin. Tegelijkertijd, op vrijdag 2 oktober 1942 worden 40 Joodse inwoners van Hengelo uit huis gehaald, volgens het politierapport tussen 8.00 uur en 12.00 uur en overgebracht naar het politiebureau op de hoek van de Marskant. Grietje van Gelder-de Leeuw en haar dochtertje Eva zijn daar ook bij, evenals haar schoonfamilie Alex van Gelder, zijn vrouw en twee dochters. De volgende dag, zaterdag 3 oktober, worden ze door de Sicherheitspolitie op transport gezet naar het doorgangskamp Westerbork. Van gezinshereniging is geen sprake. Mannen en vrouwen met kinderen worden gescheiden gehouden in aparte barakken. Op 6 november 1942 worden Grietje van Gelder en haar dochtertje Eva vanuit Westerbork op transport gezet naar het concentratiekamp Auschwitz en worden daar vermoord. Grietje van Gelder-de Leeuw is dan 24 jaar en Eva 3 jaar. Op de persoonskaart staat bij haar naam: 23 dec '42 V.O.W. Vertrokken Onbekend Waarheen. Haar drie broers en een zus van Grietje de Leeuw overleven het ook niet. Voor hen zijn in Enschede Stolpersteine gelegd.

Na de oorlog

Samuel van Gelder, de man van Grietje en de vader van Eva heeft de oorlog overleefd. Zijn zoon Maurice was 16 toen zijn vader overleed bij een verkeersongeluk op weg naar de veemarkt in Zwolle. "Zowel mijn vader als mijn moeder hebben ons bijna niets verteld over hun lijdensweg in de oorlog". Zijn vader zou vlak voor de ontruiming van het werkkamp bij het uitrijden van een mestkar ontsnapt zijn en had zichzelf willen aangeven toen zijn vrouw en dochtertje opgepakt werden. Hij heeft anderhalf jaar ondergedoken gezeten op een kamer bij de familie Gruben aan de Breemarsweg. De familie had op zolder een hokje gemaakt waar hij naar toe ging in geval van een razzia. Maar hoe hun vader de oorlog heeft kunnen overleven, blijft voor zijn kinderen nog steeds onopgehelderd. Na de oorlog is Samuel van Gelder teruggekeerd naar zijn ouderlijk huis aan de Deldenerstraat 25 en hertrouwde hij met Marianna Cohen. Ook zij

had haar partner verloren. Samen kregen ze twee zoons en een dochter: Evelien van Gelder. Volgens Evelien had haar vader een sterke kinderwens en toen er een meisje geboren werd, is zij vernoemd naar haar vermoorde halfzusje, Eva. Zo wordt haar nagedachtenis levend gehouden.

Ter gelegenheid van de 100ste Stolperstein overhandigt burgemeester Sander Schelberg symbolisch de 100ste Stolperstein op 3 april 2019 aan Hetty Hulshof-van Gelder, nabestaande van de Holocaust. Zij is in de oorlog in Hengelo op 17 oktober 1942 aan de Johannaweg 14 geboren en als baby in Zwolle te vondeling gelegd. Ze groeit daar op in een christelijk pleeggezin. Haar ouders en haar zusje Leentje Antje zijn vermoord in Sobibor. Twee broers hebben door onder te duiken de oorlog overleefd. Over haar Joods-zijn werd in haar jeugd niet gesproken. Tot op de dag van vandaag is zij op zoek naar haar Joodse wortels en vooral naar familieleden die het overleefd hebben.